

Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Dethol Economi a Datblygu held at County Hall, Usk with Remote Attendance on Dydd Iau, 15fed Gorffennaf, 2021 at 10.00 am

Councillors Present

County Councillor P. Jordan (Chairman)
County Councillor R. Roden (Vice Chairman)

County Councillors: J. Becker, A. Davies,
D. Evans, G. Howard and B. Strong

Also in attendance County Councillors:

Officers in Attendance

Frances O'Brien, Prif Swyddog, Menter
Matthew Gatehouse, Pennaeth Polisi a
Llywodraethiant
Cath Fallon, Pennaeth Economi a Menter
Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu
Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu
Mark Hand, Pennaeth Lluo Llo, Tai, Priffyrdd a
Llifogydd
Dave Loder, Rheolwr Cyllid
Craig O'Connor, Head of Planning
Emma Davies, Swyddog Perfformiad

APOLOGIES: Councillors

1. Datganiadau o Fuddiant

Cyhoeddodd y Cynghorydd Howard fuddiant nad oedd yn rhagfarnus fel aelod o Gymdeithas Ddinesig y Fenni. Nid oedd yn rhan o'r gynrychiolaeth yn Eitem 3.

2. Fforwm Aqored i'r Cyhoedd.

CYNYRCHIOLAETH AR EITEM 4

Nid yw Strategaeth a Ffafrir y Cyngor yn sylweddol wahanol i'r un yr oedd yn well gan y Cyngor mewn ymgynghoriad Opsiynau yn gynharach eleni. Mae barn llawer a holodd a fydd y lefel twf a gynlluniwyd yn arwain at gymunedau 'cynaliadwy a gwydn' wedi cael eu diystyru.

Yn bwysicach fyth, ni ddywedwyd wrthym a yw Llywodraeth Cymru yn derbyn barn y Cyngor bod eu strategaeth dwf yn cydymffurfio â chynllun cenedlaethol Cymru'r Dyfodol y Llywodraeth, fel sy'n ofynnol yn ôl statud. Gwyddom o sylwadau blaenorol swyddogion y Llywodraeth fod pryder na fyddai uchelgeisiau twf y Cyngor yn cydymffurfio â'r cynllun cenedlaethol drafft ar y pryd.

Nid yw Cymdeithas Ddinesig y Fenni a grwpiau cymunedol eraill yn credu bod y Strategaeth a Ffafrir yn cydymffurfio - bod y twf yn mynd ymhell y tu hwnt i ddisgwyliadau Cymru'r Dyfodol ar gyfer cefnogi cymunedau gwledig.

Er mwyn osgoi gwrthdaro ac oedi diweddarach, oni ddylai'r Cyngor geisio egluro'r ansicrwydd hwn NAWR, efallai gyda chytundeb band cyfaddawd dros dro

i gael manwl gywirdeb yn ddiweddarach yn y broses a fydd yn arwain at fabwysiadu cynllun newydd?

Dick Cole

Is-gadeirydd, Cymdeithas Ddinesig y Fenni a'r Cylch

Rhoddodd Mark Hand yr ymateb a ganlyn:

Ar 18^{fed} Gorffennaf 2019, cawsom lythyr gan Lywodraeth Cymru mewn ymateb i'r opsiynau blaenorol. Ni chawsom ymateb ar ddechrau'r flwyddyn hon pan wnaethom ymgynghori ar yr opsiynau twf eto, yn dilyn yr adolygiad data. Nid wyf yn siŵr at beth mae'r Gymdeithas Ddinesig yn cyfeirio - nid ydym wedi cael unrhyw ymateb ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru sydd wedi gwneud sylwadau ar ein lefel twf. Cododd ymateb Gorffennaf 2019 bryderon ynghylch dau o'r opsiynau twf, am y rheswm penodol eu bod yn cynnwys aneddiadau newydd, yr oedd y polisi cynllunio cenedlaethol ar y pryd yn anghefnogi, ond heb eu gwahardd - roeddem wedi cynnig y potensial ar gyfer setliadau newydd trwy ddau o'r pedwar opsiwn twf. Newidiodd hynny felly pan wnaethom ymgynghori ar opsiynau twf newydd ym mis Ionawr/Chwefror. Ni chafwyd unrhyw sylw gan Lywodraeth Cymru yn y llythyr hwnnw am lefel y twf, nac ychwaith bod unrhyw broblem gyda'n cyfeiriad teithio pan wnaethom gyfarfod â hwy wedi hynny i drafod yn anffurfiol sut mae angen i'n CDLI gydymffurfio â Chymru'r Dyfodol 2040. Rydym yn deall nad ydym mewn ardal twf rhanbarthol yn CD 2040 ond mae polisïau 4 a 5 o hynny yn ei gwneud yn glir iawn y gallwn ac y dylem gyflawni ein dyheadau twf yn y sir e.e. ar gyfer tai fforddiadwy a chymunedau cytbwys o ran oedran. Nodir hyn yn Atodiad 4. Felly, nid ydym yn credu bod problem, ac nid ydym wedi derbyn unrhyw ohebiaeth gan Lywodraeth Cymru i ddweud bod ein lefel twf yn anghyson â Chymru'r Dyfodol 2040. Os yw'r Gymdeithas Ddinesig wedi derbyn rhywbeth serch hynny, byddem yn hapus i'w weld ac yna ei drafod ymhellach.

3. Cynllun Datblygu Lleol - Craffu ar y Strategaeth a Ffafrir.

Cyflwynodd Craig O'Connor a Mark Hand yr adroddiad ac ateb cwestiynau'r aelodau.

Her:

Jez: Beth ydyn ni'n ei wneud i ddod â'r math o adeiladwyr tai rydyn ni eu heisiau i'r sir? A oes gennym driniaeth ffafriol ar gyfer y rhai sy'n adeiladu'r math o dai yr ydym eu heisiau, neu gynlluniau i wneud ein sir yn fwy deniadol iddynt?

Mae hwn yn bwynt da iawn. Mae sawl agwedd arno. Un yw'r polisïau manwl a fydd yn y cynllun adneuo a fydd yn nodi'r hyn sy'n ofynnol. Gyda thir preifat, ni allwn reoli gyda phwy y gallent fod yn ymgysylltu ond gallem geisio gwneud rhai o'r cysylltiadau hynny. Rydym wedi cyfarfod â Zero Homes i ddeall yr hyn y maent yn ei wneud yn Nhonypandy a Chaerdydd. Mae'r Cynghorydd Becker wedi tynnu sylw atom sawl cwmni sy'n gwneud tai mewn ffordd wahanol, yr hoffem fynd ar eu trywydd ymhellach. Os yw'r awdurdod cynllunio yn dyrannu unrhyw dir cyngor yn y cynllun, yna gall y cyngor - fel tîr feddiannwr - ystyried i bwy y mae'n partneru neu'n gwerthu tir iddo, i ddod â rhywbeth ymlaen sy'n cwrdd â'n dyheadau

ehangach. Gallai sut rydym yn mynd ati i wneud cysylltiadau wneud â thrafodaeth bellach.

Mae ein nodyn newid yn yr hinsawdd yn ceisio mynd yn uwch na tharged cyfredol Llywodraeth Cymru, felly er mwyn codi'r bar ar gyfer yr agenda newid yn yr hinsawdd a charbon isel, nid achos o edrych tuag at adeiladwyr tai cynaliadwy yn unig fohono ond hefyd o wthio'r 'pump mawr' ar gartrefi cynaliadwy. Dyma'r hyn yr ydym yn ei geisio fel rhan o'r CDLI.

Mae'n siŵr bod prisiau tai ar gyfartaledd yn uchel oherwydd mae gennym nifer fawr o dai mwy, o'u cymharu â siroedd eraill. Mae'n ymddangos bod cost tai newydd ar draws amrywiol siroedd cyfagos yn gyfwerth â Sir Fynwy. A yw'r syniad o brisiau arbennig o uchel yn Sir Fynwy felly yn ddiffygiol?

Nid ydym yn awgrymu, os codir mwy o dai, y bydd y prisiau'n gostwng. Fodd bynnag, os oes gennym lefel isel iawn o dwf, bydd yn gorfodi prisiau i fyny, oherwydd mae galw ac yna bydd y cyflenwad yn cael ei dynnu. Yn bwysicaf oll, ychydig iawn o dai fforddiadwy y byddem yn eu darparu, pan wyddom fod gennym 2000 o gartrefi ar ein rhestr aros. Mae hyn wedyn yn cysylltu â demograffeg. Gyda fforddiadwyedd, mae'r polisi cymysgedd tai yn allweddol i reoli ôl troed yr eiddo. Bydd sicrhau bod gennym y gyfran gywir o eiddo llai yn cael effaith ar fforddiadwyedd, gan y bydd yn cynnig dewis i'r dinasyddion.

Mae'r cyflwyniad yn sôn ein bod ni'n gobeithio creu 7,215 o swyddi. Ar gyfer pwy maen nhw? Ychydig iawn o reolaeth sydd gennym dros ysgogiadau cyflogaeth.

Yn sicr, nid ydym yn dal yr holl ysgogiadau ynghylch lle y gall pobl fyw a gweithio. Mae'r RLDP yn ddogfen defnydd tir, felly mae angen i ni sicrhau bod gennym y tir cyflogaeth/gofod masnachol yn y lleoliad cywir. Mae hyn yn golygu cael sgysiau gyda busnesau brodorol a'r rhai sydd am ddod i mewn i Sir Fynwy, a darparu cyfleoedd i'n dinasyddion trwy ddyrannu'r tir iawn yn y lle iawn. O ran gweithio gartref, mae COVID-19 wedi dangos i ni nad oes ots efallai ble mae lleoliad gwaith rhywun. Mae llawer bellach yn gweithio gartref, er bod safle eu swyddi yn bell i ffwrdd, a thrwy hynny yn lleihau eu hól troed carbon ac yn defnyddio ardaloedd lleol lawer mwy - gallwn fanteisio ar hyn, trwy sicrhau bod gennym aneddiadau hunangynhaliol. Mae gennym y potensial i gael y 'cymdogaethau 20 munud' perffaith. Mae angen i ni gael polisiau hyblyg i gefnogi twristiaeth, a sicrhau bod gennym ddigon o dir ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy.

Mae DDd Cymru yn ardal gymharol fach, dwys a chysylltiedig iawn, ar y cyfan. A oes ots mewn gwirionedd, o ystyried y cysylltiadau gwaith a hamdden, fod gennym wahaniaethau rhwng pobl hŷn ac iau?

Mae COVID-19 wedi dysgu llawer inni am gymunedau cynaliadwy. Mae pobl iau wedi bod yn gofalu am bobl hŷn a'r rhai mwyaf agored i niwed; rhagamcanu

hynny, os ydym yn dychmygu mynd trwy hyn mewn 10 neu 15 mlynedd, gan edrych ar yr hyn y mae'r siartiau demograffig yn ei ddangos byddem mewn sefyllfa enbyd heb i'n cymunedau fod yn gymysg a chael sefydlogrwydd cymdeithasol ac economaidd. Mae'n un o'n hamcanion ond cynllun y cyngor yn y pen draw. Pe bai'r genhedlaeth iau yn dymuno byw lle cawsant eu magu, mae'n ddyletswydd arnom i'w helpu i wneud hynny, lle gallwn.

Onid oes deuliaeth rhwng CSF yn datgan argyfwng hinsawdd, adeiladu'r holl gartrefi hyn, a chreu'r swyddi hyn?

Mae hwn yn gwestiwn pwysig ond yr ateb yw na. Ar hyn o bryd, diffinnir 3% o'r sir fel 'trefol adeiledig', a byddai'r twf yr ydym yn ei drafod yn mynd ag ef i 3.4% yn unig. Mae'n dod yn ôl at y mater o adeiladu'r pethau iawn yn y lleoedd iawn: cymdogaethau 20 munud, amwynderau, trafndiaeth gyhoeddus, teithio llesol, ac ati. Mae'n fater o'r lleoedd iawn ond hefyd pobl yn gallu ymddwyn mewn gwahanol ffyrdd e.e. gweithio o gartref neu hybiau, os yw'n berthnasol, a safon yr hyn sy'n cael ei adeiladu. Nid yw'r ddau gysyniad yn wrthwynebus. Y cartrefi rydyn ni am eu hadeiladu i bobl yw'r rhai mwyaf cynaliadwy rydyn ni wedi'u hadeiladu erioed. Rydym yn gwthio'r bar o ran yr agenda datgarboneiddio trwy sicrhau eu bod yn addas at y diben. Bydd y bobl sy'n byw ynddynt wedi lleihau biliau tanwydd, a thrwy hynny fynd i'r afael â thlodi ynni. Mae cynnwys elfennau eraill fel gwefru ceir trydan, cysylltiadau cerddwyr a beicwyr, ynghyd ag ystyried gweithio gartref, yn hanfodol ar gyfer mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd. Rydym hefyd yn gweithio gyda'r Ymddiriedolaeth Garbon i edrych ar safleoedd ynni adnewyddadwy.

Rydyn ni'n edrych i ddod o hyd i 43 hectar o dir masnachol. A oes gennym y pwerau prynu gorfodol priodol i'n galluogi i ddod o hyd i'r tir hwnnw yn yr ardaloedd lle'r ydym am i'r swyddi gael eu creu?

Y mater a oes gennym y tir cyflogaeth iawn yn y lleoedd iawn yw pwrpas y RLDP newydd i raddau helaeth: cael cymysgedd o safleoedd, nodi anghenion, a lle y gallwn eu cyflenwi. Ar hyn o bryd rydym allan am ymgynghoriad a galwad am safleoedd ymgeisydd - felly byddem yn annog unrhyw un sydd â thir sy'n addas at ddibenion cyflogaeth i ddod ymlaen. Rydym wedi cael sawl cyfarfod addawol iawn yn ystod y pythefnos diwethaf. I bwysleisio: rydym yn siarad yn yr ymgynghoriad a ffafrir am opsiynau strategol ar gyfer twf y tair prif dref, sy'n ymwneud â chyflogaeth yn ogystal â thwf tai. Mae gennym bwerau prynu gorfodol (GPG). O ran y cynllun hwn a darparu tai fforddiadwy, efallai y bydd angen i ni eu defnyddio.

Onid oes unrhyw beth yn y strategaeth sy'n darparu ar gyfer cyfyngiadau ar dai? Mae Adran 1.7 o Ddeddf Tai 1985 yn helpu pobl leol i brynu eiddo lleol, a

ddefnyddir yn helaeth yn Nyfnaint, Cernyw, ac ati. A ydym wedi ystyried mabwysiadu'r polisi hwn yn y cynllun hwn?

Gallwn ymchwilio i hyn pan gyrhaeddwn y cam polisi manwl. Rydym yn edrych ar yr hyn y mae Gwynedd yn ei wneud, i weld a oes dulliau polisi y gallwn eu cymryd, er mai eu prif broblem yw perchnogaeth ail gartref. Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud gwaith manwl nawr sy'n ymwneud yn bennaf â materion iaith Gymraeg ond mae'n cynnwys dulliau polisi a pheilotiau ar gyfer ffyrdd o sicrhau cartrefi i bobl leol - felly byddwn yn gweithio gyda nhw ar hynny hefyd. Mae gennym gofrestr sy'n dyrannu tai fforddiadwy i bobl leol, ac rydym yn edrych i weld a oes polisiâu ehangach y gallwn eu clymu iddi.

Rwy'n bryderus iawn am ffosffadau a nitradau yn mynd i mewn i'r Wysg a'r Gwy. Beth sy'n cael ei wneud mewn perthynas â hyn, a pha hyder sydd gennym na fydd yn effeithio ar ein cynlluniau?

Mae hwn yn broblem arwyddocaol ac mae'n cael effaith ar gynigion datblygu a cheisiadau cynllunio - yn y bôn, ar unrhyw ddatblygiad a fyddai'n cynyddu dŵr gwastraff. Mae asesiad risg yn atodiad y papurau ar gyfer y strategaeth a ffafrir, ynghylch sut rydym yn symud ymlaen. Rydym am sicrhau nad yw'r datblygiad hwn yn cael effaith andwyol ar ansawdd dŵr yn ein hafonydd. Mae angen i ni ddod o hyd i atebion seilwaith i'r ffordd yr ydym yn cyflawni'r lefel hon o dwf a sicrhau nad ydym yn niweidio ansawdd y dŵr. Rydym mewn sgysiau sylweddol gyda Dŵr Cymru, Llywodraeth Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru i ddatrys y broblem. Nid oes atebion diffiniol ar hyn o bryd. Fodd bynnag, yn Sir Fynwy, yr agwedd allweddol ar hyn yw nad oes gennym y gallu i dynnu ffosffad yn rhai o'n haneddiadau mwyaf cynaliadwy, sef y Fenni a Llan-ffwyst a Threfynwy a Wyesham (mae gan Raglan allu tynnu Ffosffad; ni effeithir ar Dde'r sir.) Rydym yn trafod gyda Dŵr Cymru'r posibilrwydd o wella'r isadeiledd yn eu Rhaglen Rheoli Asedau 2025-30. Rydym hefyd yn adolygu a allwn fynd i'r afael ag unrhyw atebion ecolegol; rydym yn siarad ag ymgynghorwyr am yr hyn sydd ei angen. O ystyried y broblem hon, rydym yn ystyried yn yr atodiad a ddylid oedi neu stopio, ond mae'n amlwg y byddai gwneud hynny mewn perygl inni beidio â mynd i'r afael â phroblemau sy'n ymwneud â fforddiadwyedd a'r heriau economaidd.

A yw cyllid tai fforddiadwy yn effeithio ar brisiau'r farchnad yn yr un aneddiadau? Mae tai fforddiadwy yn cael eu darparu mewn sawl ffordd ond y brif un i ni ar hyn o bryd yw trwy'r system Gynllunio. Nid oes unrhyw dystiolaeth ei fod yn effeithio ar bris tai marchnad ynddo'i hun, ond mae'n ddi-os yn fater o ran hyfywedd datblygiadau. Mae datblygwyr yn edrych ar gostau prynu tir, costau adeiladu a'u gwerthoedd gwerthu, felly maen nhw'n colli gwerthiant marchnad ar bob llain lle mae cartref fforddiadwy, ac maen nhw'n dweud ei fod yn newid eu costau h.y. o golli 'gwerth gobeithiol'. Fodd bynnag, pe baem yn cyflwyno polisi o beidio ag

adeiladu unrhyw dai fforddiadwy, ni fyddai'r adeiladwyr yn gostwng eu prisiau. Mae cyllid Llywodraeth Cymru yn chwarae rôl trwy'r grant tai cymdeithasol. Nid oes unrhyw gynigion cadarn ar hyn o bryd ond mae dogfen Cymru'r Dyfodol yn sôn am 48% o dai fforddiadwy yn Ne-ddwyrain Cymru yn y pum mlynedd gyntaf.

O ystyried y bwriedir i'r twf hwnnw ganolbwyntio ar Gaerdydd, Casnewydd a'r Cymoedd, mae rhywun yn dychmygu y bydd cymhorthdal cyhoeddus sylweddol yn eistedd ochr yn ochr, er mwyn sicrhau ei fod yn cael ei gyflawni.

Faint mae tynnu ffosffad yn ei gostio?

Mae'n sawl miliwn i'w ychwanegu at un o'r gweithfeydd trin dŵr gwastraff presennol. Mae gennym 34 o weithfeydd ledled y sir, a dim ond un ohonynt, Rhaglan, sydd â'r dechnoleg ar hyn o bryd. Nid oes gennym y broblem yn ne'r sir wrth iddi fynd allan i ardal lanwol yr Wysg. Ein trafodaeth allweddol yw ceisio cael

Dŵr Gwastraff i gyflwyno eu cynigion Cynllun Rheoli Asedau ar gyfer rhai safleoedd allweddol a fydd yn cefnogi'r twf hwn. Mae'r sgysiau wedi bod yn gadarnhaol iawn hyd yn hyn.

Bydd ein 8000 o dai, pe cânt eu cyflenwi, yn cynrychioli 22% o'r gofyniad tai rhanbarthol yng Nghymru'r Dyfodol - mae Llywodraeth Cymru eisiau 48% o dai fforddiadwy yn ystod 5 mlynedd gyntaf y cynllun. Sut allwn ni o bosibl gyrraedd 48% yn y pum mlynedd gyntaf?

Os oes costau ychwanegol tai fforddiadwy neu fesurau effeithlonrwydd ynni, maent yn dod naill ai o elw'r datblygwyr neu allan o werth y tir, neu byddant yn ceisio ei drafod o becynnau cyfraniadau eraill yr ydym yn gofyn amdanynt trwy Adran 106. Felly mae angen llawer o waith ychwanegol arno. Mae angen i ni gasglu'r wybodaeth honno ymlaen llaw gan ddatblygwyr fel bod gennym ni syniad clir o hyfywedd a chyflawnadwyedd erbyn i ni gyrraedd y cynllun adnau.

Mae'n hawdd dadlau y dylem ei eillio oddi ar werth y tir, ac mae'r tir yn dod yn rhatach; y gwrthgyferbyniad gan ddatblygwyr yw na fydd pobl wedyn yn dod â'u tir ymlaen. Y neges y mae'n rhaid i ni ei rhoi allan yw, os nad ydym yn darparu tai fforddiadwy, ac nid yn cyflawni gofynion argyfwng hinsawdd, yna nid yw'r lefel hon o dwf yn gweithio. Yn sicr mae trafodaethau cadarn i'w cael ond mae angen i ni osod lefel newydd o uchelgais; mae hyn yn digwydd i alinio â pholisïau newydd Llywodraeth Cymru ynghylch 'creu lleoedd', er mwyn peidio â chael eu harwain cymaint gan ddatblygwyr.

Yn y strategaeth a ffafrir, mae tua 2500 o gartrefi fforddiadwy allan o 8000, sydd ymhell islaw'r 48%, ond mae rhan o'r cartrefi newydd sy'n ofynnol ar gyfer y strategaeth a ffafrir eisoes wedi'u hadeiladu oherwydd bod y cynllun yn cychwyn yn 2018. Felly mae yna gwblhau a chydsynio ar y gweill. Ac mae yna safleoedd annisgwyl llai: gyda'r rhain, rydyn ni'n cael tai fforddiadwy ar y safle os yw'n fwy na 3 chartref neu swm cyfnewidiol os yw'n llai na 3. Rhaid gweld sut mae'r dull

polisi hwnnw'n digwydd yn y dyfodol. Heb eu hystyried yn y niferoedd yw'r symiau cyfnewidiol a luniwyd gennym i brynu eiddo fforddiadwy mewn lleoliadau eraill. Mae cyfran y dyraniadau newydd a fydd yn fforddiadwy yw tua 41%. Mae hyn yn seiliedig ar rai rhagdybiaethau: nid ydym yn gwybod ar hyn o bryd beth fydd cyfran y cartrefi fforddiadwy ar y rhan fwyaf o'r safleoedd ond rydym yn edrych i roi 50% o safleoedd tai fforddiadwy fel cangen o'r strategaeth a arweinir gan fforddiadwyedd.

Gan fod cost tynnu ffosffad yn enfawr, a yw Llywodraeth Cymru wedi rhoi unrhyw arwydd ynghylch ariannu'r uwchraddiadau hynny?

Nid yw'r sgysiau hynny wedi digwydd ar hyn o bryd. Rydym wedi siarad â Dŵr Cymru, o ran pryd y maent yn disgwyl mynd i'r afael â gallu tynnu ffosffad yn Sir Fynwy. Mae hyn yn effeithio ar gynigion datblygu a ffyniant economaidd yn Sir Fynwy nawr, felly mae angen ateb arnom. Mae'n broblem ehangach na chynigion datblygu - mae hefyd yn ymwneud ag arferion amaethyddol a chynnal a chadw tir. Mae gwella ein seilwaith presennol i drin ffosffad yn hollbwysig. Mae trafodaethau cynnar iawn gyda Llywodraeth Cymru ynghylch a all fod eithriadau ar gyfer rhai mathau o ddatblygiad e.e. tai fforddiadwy.

Cynigir adeiladu 240 o dai yn ardal Brynbuga-Rhaglan. Ym Mrynbuga, rydym i lawr i 1 meddygfa, mae'r ysgol yn llawn, mae problem y ffordd, ac erbyn hyn nid oes gennym ni fanciau. A fydd hyn i gyd yn cael ei ystyried?

Bydd, fe wnawn ni. Mae arfarniad aneddiadau cynaliadwy sy'n edrych ar bethau fel amwynderau a chysylltedd. Gwnaethom ail-arolwg o'r amwynderau a'i anfon at y cynghorau tref a chymuned, a gytunodd ein bod wedi cynnwys popeth yr oedd ei angen - a fydd yn cael gwybod am y newidiadau hynny. Cawsom sesiwn dda hefyd yn ddiweddar gyda chynrychiolwyr y bwrdd iechyd a meddygfeydd, lle bu iddynt egluro eu heriau a sut y gallwn adeiladu ar y seilwaith trwy'r broses gynllunio. Roeddent yn awyddus i'r strategaeth a ffafir, o ran cynnal gwasanaethau a chydbwysio demograffeg.

Mae nifer o ddigwyddiadau ymgysylltu yn cael eu cynnal, a ddechreuodd 5^{ed} Gorffennaf. Mae gwybodaeth yn adran polisi cynllunio'r wefan, o dan yr ymgynghoriad strategaeth a ffafir. Lle da i ddechrau yw'r canllawiau Hawdd eu Darllen. Rydym wedi cynnal un sesiwn rithwir, gydag un arall i ddod - mae manylion ar sut i gymryd rhan a/neu ofyn cwestiynau ar y wefan. Rydyn ni hefyd nawr yn gallu cynnal sesiynau galw heibio wyneb yn wyneb: rydyn ni wedi cael dau neu dri eisoes, gydag un arall y prynhawn yma a mwy ar y gweill. Er mwyn i sylwadau gael eu hystyried yn ffurfiol rhaid iddynt fod yn ysgrifenedig, yn ddelfrydol trwy'r system ar-lein.

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolch i swyddogion. Rydym wedi cael trafodaeth fanwl. Pwynt arall i'w ystyried yw, os ydym yn cyflwyno polisi cadarn yn dweud bod yn rhaid darparu canran benodol o dai fforddiadwy ar bob safle, yna pan fydd y datblygwr yn trafod gyda'r tiffeddiannwr, bydd y datblygwr yn gwybod cost sylfaenol pob uned, felly gallent wedyn ystyried eu bod yn mynd i wneud y ddarpariaeth honno.

Yn ogystal, rydym yn gobeithio adeiladu 8,366 o dai a chreu 7,215 o swyddi, tra bod Llywodraeth Cymru yn disgwyl i 30% weithio gartref - felly, efallai y bydd angen ystyried maint cartrefi fel y gallant gynnwys swyddfeydd cartref.

4. Monitro Perfformiad - Adrodd ar y perfformiad yn erbyn y pum nod.

Cyflwynodd Emma Davies yr adroddiad. Atebodd Frances O'Brien, Mark Hand a Cath Fallon gwestiynau'r aelodau.

Her:

Ble bu'r cynnydd mwyaf a lleiaf, ac yn yr achos olaf, beth fyddwch chi'n ei wneud i'w gael yn ôl ar y trywydd iawn?

Mae'n anodd ateb hyn, o ystyried y sbectrwm o flaenoriaethau a chamau gweithredu. Gan ystyried effaith COVID-19, mae'r adran wedi gwneud cynnydd sylweddol lle bo hynny'n bosibl, ar draws yr amcanion a osodir. Er enghraifft, y cynnydd a wnaed gyda chaffael, sydd wedi bod yn gyflym mewn cyfnod byr, er gwaethaf effaith COVID-19.

A oes meysydd penodol lle mae'n anodd gwneud cynnydd, o resymau heblaw COVID-19?

O safbwynt Menter ac Animeiddio Cymunedol, mae dau brif faes i'w hystyried. Un yw adleoli band eang, sydd wedi arafu ymhellach nag yr oeddem wedi'i obeithio. Llwyddwyd i gael cyllid trwy gronfa band eang lleol Llywodraeth Cymru i wneud gwaith yn nyffryn Llanddewi Nant Hodni, er enghraifft. Mae yna broblemau yno yn gyffredinol, heblaw am effaith COVID-19. Trwy ein grŵp Seilwaith Band Eang Strategol, rydym yn edrych i fynd i'r afael â gwaith i osod ceblau ac ati. Rydym hefyd yn defnyddio rhwydwaith ehangach sy'n radd cludwr 5G - unwaith eto, nad yw wedi symud mor gyflym ag yr oeddem wedi'i obeithio. Felly, mae'r cyfraddau amddifadedd digidol yn debygol o fod yn llai na'r 12.5% yn yr adroddiad ar hyn o bryd; rydym yn aros am y ffigur cywir. Rydym hefyd yn mynd i'r afael â'r diffyg sgiliau amlwg a'r cynnydd mewn cyfraddau swyddi gwag, sy'n ymwneud â'n diwydiant lletygarwch: wrth i letygarwch ailagor, mae angen difrifol am staff ond nid ydyn nhw'n dod ymlaen, neu maen nhw'n ei chael hi'n faes heriol i weithio ynddo, ac yn symud ymlaen. Mae gennym ymgyrch fawr dros gyfnod yr haf, gyda'r Dirprwy Arweinydd, i annog pobl i ddod ymlaen. Bydd ein tîm Sgiliau Cyflogaeth yn helpu pobl i ysgrifennu brasluniau bywyd a chyflwyno ceisiadau. Codwyd llawer o'r problemau hynny yn ein fforwm Cadernid Busnes, sy'n ein galluogi i ddeall y problemau y mae busnesau yn eu hwynebu o ddydd i ddydd. Mae'n werth sôn am ychydig o eitemau eraill. Er enghraifft, mae'r adroddiad yn dyfynnu astudiaeth Gas-gwent: mae hwn bellach wedi'i dderbyn, ac rydym wedi trefnu cyfarfod gydag aelodau Cas-gwent a rhanddeiliaid dros y ffin i'w briffio arno. Mae hyn hefyd wedi'i ohirio rhywfaint ond mae'n dod yn ei flaen. Mae ataliad cyfredol gan Lywodraeth Cymru wrth adeiladu ffyrdd felly byddwn yn meddwl sut y gallai hynny effeithio ar bethau. Gohiriwyd gwelliannau ac ail-wynebu yn y rhaglen Priffyrdd, ond roedd hynny oherwydd ansicrwydd cyllid: nes i ni gael cadarnhad y byddai cyllid lleddfu llifogydd i adfer ffyrdd a ddifrodwyd yn y llifogydd 19/20 yn cael eu parhau i'r flwyddyn ariannol hon, nid oeddem yn

gwybod ein cyllideb ar gyfer atgyweirio ffyrdd arferol. Daeth y cadarnhad hwnnw ychydig fisoedd yn ôl, felly gallwn nawr ei weithredu. Effeithiodd COVID-19 a'r rhagamcanion poblogaeth newydd gan Lywodraeth Cymru ar y cynllun datblygu lleol, ond rhoddodd gyfle inni adnewyddu ein barn am elfennau'r cynllun.

Ar nodyn cadarnhaol, mae'r mesurau ail-agor trefi wedi agor llawer o gyfleoedd posibl; bydd y rhain yn cael eu hystyried mewn cyfarfod ar wahân o'r pwyllgor hwn yn ddiweddarach yn y mis. Mae wedi rhoi cyfleoedd inni edrych ar sut rydym yn cynhyrchu ein trefi mewn gwahanol ffyrdd a threialu gwahanol fesurau. Rydym nawr ar y pwynt o ystyried pa fesurau a allai ddod yn newidiadau tymor hir.

Mae'r 'ymrwymiad i weithrediaeth' yn nodi pwrpas hyrwyddo datblygiad safleoedd ac adeiladau addas, ac eto nid oes gennym ni ddim - pam hynny?

Mae dros 40 hectar o dir cyflogaeth ar gael yn y sir o hyd, a nodwyd yn y CDLI cyfredol. Mae problem gyda dosbarthiad gofodol hynny: mae mewn dau o safleoedd mawr yn ne'r sir yn bennaf. Un o'n heriau yw cael y cyflenwad tir hwnnw yn Nhrefynwy a'r Fenni, lle mae gennym ddiddordeb gan fusnesau yr ydym yn cael anhawster i ddarparu ar eu cyfer. Bydd y polisïau cynllunio sydd ar waith ar hyn o bryd yn cefnogi defnydd cyflogaeth mewn aneddiadau neu, o bosibl, yn gyfagos iddynt. Bydd y CDLI newydd yn darparu'r safleoedd newydd hynny a'r ystod o leoliadau i gefnogi'r ardaloedd hynny. Mae gennym wybodaeth dda iawn am yr hyn sydd ei angen wrth inni symud ymlaen. Os daw safleoedd ymlaen sy'n gyfagos i ffin yr anheddiad, mae hynny'n rhywbeth y gallwn ei ystyried. Mae'r Fenni, er enghraifft, wedi'i chyfyngu oherwydd y parc cenedlaethol a'r gorlifdiroedd, felly mae angen i ni feddwl yn ofalus am y camau nesaf.

O ran y Cynllun Prentisiaid, beth yw safbwynt y cyngor o ran cynnig prentisiaethau mewn meysydd heblaw lechyd a Gofal Cymdeithasol?

Ariannwyd y prentisiaethau gofal cymdeithasol gan gronfa her yr economi sylfaenol, felly roedd 6 prentis yn laGC wedi'u hariannu'n benodol trwy'r model hwnnw. Yn ogystal, mae 20 o brentisiaid ledled ein sefydliad, yr ydym am eu cynyddu. Mae rhai o'r rheini wedi cwblhau eu hastudiaeth ac wedi symud i swyddi newydd, ac mae'r aelodau staff ychwanegol yn ymgymryd â phrentisiaethau ychwanegol. Rydym hefyd yn gweithio'n agos gyda busnesau i'w helpu gyda recriwtio prentisiaid - mae'n gynllun eang.

Ydyn ni wedi edrych ar y cysylltiad rhwng cartrefi pobl, lle maen nhw'n byw a'u patrymau teithio i'r gwaith mewn perthynas â busnesau sy'n bodoli eisoes, fel ein bod ni'n gallu gweld i ble mae pobl yn teithio yn ôl ac ymlaen?

Nid oes gennym y wybodaeth arolwg hon ar hyn o bryd. Mae'n sicr yn rhywbeth a fyddai'n dda i'w wneud. Mae gorllewin Lloegr yn cynnal arolwg o'i fusnesau i ddeall sut y gallai arferion gwaith yn y dyfodol newid, o ran gweithio ystwyth neu gartref. Rydym am gomisiynu arolwg tebyg er mwyn deall sut y gallai'r patrymau

gwahanol hynny ddod i'r amlwg yn y dyfodol. Bydd hyn yn mynd allan ganol mis Medi, ar y cyd â'n cydweithwyr ym maes Twristiaeth, o ran y cynllun rheoli datblygu busnes. Mae'n bwysig ein bod yn deall ble mae gweithwyr yn gweithio a'r hyn y gallai fod ei angen arnynt o ran lleoedd gweithio ar y cyd - rhan o'r cais cronfa Lefelu i Fyny a gyflwynwyd gennym ar gyfer Trefynwy oedd darpariaeth ar gyfer lle gweithio ar y cyd. Cynhaliodd Llywodraeth Cymru arolwg yn yr un modd ond rydym am adeiladu ar hynny yn lleol. Byddwn hefyd yn gweithio gyda'n cydweithwyr yn y sector preifat oherwydd, er enghraifft, mae lle gweithio preifat yn y Fenni - felly mae angen i ni sicrhau ein bod yn cwmpasu'r angen am ddarpariaeth.

A yw'n gywir bod Capita yn cynnal arolwg o'r berthynas rhwng cyflogaeth a lleoliadau cartref?

Ydy, mae hyn yn rhan o'r un sgwrs sy'n ymwneud â'r Cynllun Trafnidiaeth Lleol a'r Cynllun Datblygu Lleol Newydd.

Mae yna dros 4000+ o weithwyr CSF cyfwerth ag amser llawn ond nid oes gennym lawer o brentisiaid newydd (h.y. nad ydyn nhw eisoes wedi'u cyflogi gennym ni) - faint ydyn ni'n gobeithio eu cael erbyn diwedd y flwyddyn nesaf? Nid oes gennym y ffigur hwnnw wrth law ond rydym yn gweithio gydag adrannau unigol yn ddyddiol i edrych ar eu gofynion recriwtio, ac yn gweithio gyda chynllun graddedigion Prifddinas-Ranbarth Caerdydd. Mae gennym ni raddedig marchnata newydd a ddechreuodd 6 wythnos yn ôl yn y tîm hwnnw, felly rydyn ni'n edrych i recriwtio wrth i ni symud ymlaen, a dylai'r llun fod yn wahanol iawn y flwyddyn nesaf.

Crynodeb y Cadeirydd:

Diolch i swyddogion. O gofio'r pandemig a'r amgylchiadau cyfagos, efallai bod prisiad cynnydd 'digonol' cystal ag y gallem ei gael eleni.

5. Craffu ar yr adroddiadau Refeniw a Chynnyrch Cyfalaf ar gyfer 2020-2021.

Cyflwynodd Dave Loader yr adroddiad ac atebodd gwestiynau'r aelodau.

Her:

Mae gennym danwariant gwasanaethau landlordiaid masnachol a chorfforaethol o £852k. Gan nad oes gennym unrhyw lety masnachol ar gael ar hyn o bryd, a ellid gwario'r diffyg hwnnw ar wneud llety sy'n barod i ddechrau i fusnesau symud i'r sir?

Yn anffodus, mae hwn yn ymholiad gwasanaeth-benodol ac ni ellir ei ateb heddiw. Bydd yn rhaid imi wirio'r ffigur penodol hwn, a byddaf yn mynd yn ôl at y swyddogion perthnasol i gael sylwadau ac ymateb dilynol.

Mae yna ddiffyg o £22k mewn Ystadau, oherwydd prinder staff. Mae gennym broblem sylweddol wrth symud ein heiddo masnachol, sy'n segur ar hyn o bryd.

Pe byddent yn cael eu defnyddio'n fwy proffidiol, a fyddai'r tanwariant yn fwy arwyddocaol h.y. gallem gael referniw o'r unedau gwag hynny?

Ateb fel yr uchod.

6. Cynllun Gwaith Ymlaen Pwyllgor Dethol yr Economi a Datblygu.

Pwyllgor arbennig ar 26^{ain} Gorffennaf ynghylch adfywio canol tref.

7. Cynlluniwr Gwaith y Cyngor a'r Cabinet.

8. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol

Cadarnhawyd a llofnodwyd y cofnodion fel cofnod cywir, a chadarnhawyd gan y Cynghorydd Jordan ac eiliwyd gan y Cynghorydd Roden.

9. Cadarnhau dyddiad ac amser y cyfarfod nesaf

The meeting ended at **12.00 pm**